

Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

WERKINSTRUCTIE TOEZICHTKADER VOOR- EN VROEGSCHOOLSE EDUCATIE

GEMEENTEN

oktober 2013

Inhoud

Inleiding 4

VVE-BELEIDSCONTEXT 5

1a Gemeentelijk beleid 5

1b Vve-coördinatie op gemeentelijk niveau 12

1c Systematische evaluatie en verbetering van vve op gemeentelijk niveau 12

VVE-CONDITIES 13

2a De gemeente heeft geregeld dat de GGD de basiskwaliteit van de voorscholen beoordeelt 13

2b Er is een gemeentelijk vve-subsidiekader 13

Inleiding

De Inspectie van het Onderwijs houdt sinds 1 oktober 2010 (Wet Ontwikkelingskansen door Kwaliteit en Educatie) toezicht op de kwaliteit van de voor- en vroegschoolse educatie (vve). Het vve-toezicht richt zich zowel op het gemeentelijke vve-beleid als op de kwaliteit van vve op de vve-locaties. Vve-locaties zijn peuterspeelzalen en kinderdagverblijven met gesubsidieerde voorschoolse educatie (voorscholen) en de groepen 1 en 2 van basisscholen met vroegschoolse educatie (vroegscholen).

In deze werkinstructie staat op welke wijze de inspectie tijdens het onderzoek naar de kwaliteit van voor- en vroegschoolse educatie kijkt naar de verschillende indicatoren op gemeentelijk niveau om tot een oordeel te komen. Het betreft de volgende domeinen, aspecten en indicatoren:

VVE-BELEIDSCONTEXT

- 1a. Gemeentelijk beleid
  - 1a1. Definitie doelgroepkind
  - 1a2. Bereik
  - 1a3. Toeleiding
  - 1a4. Ouders
  - 1a5. Integraal vve-programma
  - 1a6. Externe zorg
  - 1a7. Interne kwaliteitszorg voor- en vroegscholen
  - 1a8. Doorgaande lijn
  - 1a9. Resultaten
- 1b. Vve-coördinatie op gemeentelijk niveau
- 1c. Systematische evaluatie en verbetering van vve op gemeentelijk niveau

VVE-CONDITIES

- 2a. De gemeente heeft geregeld dat de GGD de basiskwaliteit van de voorscholen beoordeelt
- 2b. Er is een gemeentelijk vve-subsidiekader

In bijlage 2c staan de wetsteksten die corresponderen met de indicatoren uit het vve-kader.

In deze werkinstructie wordt per indicator een toelichting gegeven en staan de criteria die de inspecteur meeneemt in het onderzoek om te komen tot een oordeel over de kwaliteit van vve. De inspecteur weegt de criteria om tot een oordeel te komen (verbeterpunt, voldoende of goed). Deze werkinstructie biedt de mogelijkheid aan gemeenten om de eigen praktijk op elk gewenst moment te toetsen aan het kwaliteitskader dat de inspectie hanteert.

De indicatoren worden tijdens het vve-onderzoek beoordeeld met een van de volgende kwalificaties:

- `4`=een voorbeeld voor anderen
- `3`=voldoende
- `2`=een wenselijk verbeterpunt
- `1`=een noodzakelijk verbeterpunt

VVE-BELEIDSCONTEXT

1a Gemeentelijk beleid

1a1 DEFINITIE DOELGROEPKIND (art. 167 WPO, lid 1a, 1)

Toelichting

Bij de bekostiging van vve gaat het rijk uit van de gewichtenregeling. Op basis van het aantal kleuters van 4 en 5 jaar met laag opgeleide ouders in een gemeente op 1 oktober 2009 wordt een verdeelsleutel (schoolgewicht) gehanteerd voor het toekennen van een specifieke uitkering aan gemeenten voor het realiseren van onderwijsachterstandenbeleid (waar voorschoolse educatie aan peuters onder valt).

De gemeente kan deze gewichtenregeling gebruiken om te bepalen welke peuters tot de doelgroep behoren, maar mag daarvan gemotiveerd afwijken. De doelgroepdefinitie kan dus per gemeente anders zijn. Soms worden in plaats van of naast het opleidingsniveau van ouders (leerlinggewicht) aanvullende criteria benoemd, zoals een taal- en ontwikkelingsachterstand, de thuistaal of de beoordeling door het consultatiebureau of het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG). Een andere invalshoek is dat niet (alleen) de kindkenmerken een rol spelen, maar dat de locatie als criterium geldt (dus: alle kinderen op een voorschool zijn doelgroepkinderen). Steeds meer gemeenten gaan er toe over om ook de feitelijke ontwikkelingsachterstand bij binnenkomst in de peuterspeelzaal/kinderdagverblijf mee te nemen in de doelgroepdefinitie.

De gemeente dient helder te verantwoorden welke definitie ze hanteert. Dit kan op basis van een duidelijke analyse van de peuterpopulatie en/of afgeleid van het vve-beleid en de doelstellingen voor vve.

Er zijn geen wettelijke bepalingen dat een gemeente een definitie moet hanteren voor doelgroep**kleuter**. Voor scholen/schoolbesturen is een doelgroepkleuter vaak hetzelfde als een gewichtenkleuter. Alleen als de gemeente hier expliciet afspraken over heeft gemaakt met schoolbesturen, bijvoorbeeld in het kader van het formuleren van vve-resultaat afspraken, is dit aanleiding om mee te wegen in het oordeel 'voorbeeld voor anderen'. Hierbij kan het zowel gaan om een doelgroepdefinitie die uitsluitend is gebaseerd op een gewicht, maar het kan ook gaan om andere of aanvullende criteria.

Criteria

- a) Er is een definitie van een doelgroeppleuter;
- b) De gemeente verantwoordt deze definitie op basis van een analyse van de populatie en/of een concrete visie op vve;
- c) De gemeente heeft ook een definitie van een doelgroep**kleuter** afgesproken met de schoolbesturen;
- d) In de doelgroepdefinitie is opgenomen dat een kind (ook) 'doelgroepkind' kan zijn op basis van de feitelijk geconstateerde (taal- en/of ontwikkelings)achterstand na observaties e.d. aan het begin van de voorschool.

1a2 BEREIK (art. 166 WPO)

Toelichting

Het bereik wordt beoordeeld voor de peuters (dus op de voorscholen), omdat kleuters (vrijwel) allemaal naar de basisschool gaan. Het bereik wordt beoordeeld op basis van **aanbod** (Zijn er voldoende kindplaatsen?) en op basis van het **gerealiseerde bereik** (Hoeveel vve-kindplaatsen worden daadwerkelijk door een doelgroepeuter bezet?).

De inspectie inventariseert of de gemeente voldoende vve-kindplaatsen heeft gerealiseerd op de voorscholen. Deze aantallen worden specifiek gevraagd via de digitale vragenlijst aan de gemeente en worden opgenomen in het gemeentelijke vve-rapport.

Aanbod: Voldoende kindplaatsen?

Het minimaal aantal benodigde kindplaatsen wordt berekend volgens de gewichtenformule: 75% van het aantal 4- en 5-jarigen in de gemeente met een leerlinggewicht (DUO gegevens) op teldatum 1 oktober 2009 (op grond waarvan de gemeente oab-geld heeft gekregen). Aan de gemeente wordt gevraagd of ze tenminste dit aantal realiseert.

NB. De oab gelden worden jaarlijks toegekend aan gemeenten. Het bedrag is vastgesteld voor de periode 2011 t/m 2015. Voor elk van deze jaren geldt dat de gemeente zoveel kindplaatsen moet realiseren als er peuters zijn volgens de hierboven genoemde formule, gebaseerd op teldatum 1 oktober 2009.

Wanneer de gemeente een bredere doelgroepdefinitie hanteert, zal het aanbod overeenkomstig moeten zijn. Vaak betekent dit meer kindplaatsen realiseren.

Gerealiseerd bereik: 'Zitten' voldoende doelgroepkinderen op een vve-kindplaats?

Het is niet zeker dat een vve-kindplaats door een doelgroepkind wordt bezet, want er kan bijvoorbeeld ook een niet-doelgroepkind op een voorschool zitten. Een belangrijk punt bij het gerealiseerde bereik is of de gemeente 4 dagdelen (of tenminste 10 uur) bekostigt van een doelgroepkind. De vraag is hier hoeveel van de doelgroepkinderen (volgens de definitie van de gewichtenregeling en/of de gemeentelijke definitie) vve krijgen, conform de wettelijke basisvoorwaarden die voor vve gesteld worden.

Volgens de WPO (artikel 166) dienen gemeenten voldoende aanbod te realiseren. Er zijn geen wettelijke bepalingen die aangeven dat er ook voldoende bereik moet zijn. Dus als er 100 peuters zijn met een gewicht op 1 oktober 2009, dan moet de gemeente er voor zorgen dat er aan het begin van het lopende kalenderjaar 100 kindplaatsen beschikbaar zijn die voldoen aan de basisvoorwaarden voor vve. Of de doelgroepkinderen daadwerkelijk gebruik maken van deze kindplaatsen is geen vereiste.

Criteria

- a) De gemeente weet hoeveel kindplaatsen er op de voorscholen gerealiseerd moeten worden volgens de gewichtenregeling (75% van de 4 en 5 jarigen op 1 oktober 2009);
- b) De gemeente realiseert voldoende vve-kindplaatsen volgens deze gewichtenregeling (aanbod);
- c) De gemeente weet hoeveel doelgroepeuters - volgens de **gewichtendefinitie** - gebruik maken van een vve-kindplaats;
- d) 90 % van de doelgroepkinderen – volgens de gewichtendefinitie – nemen deel aan vve (gerealiseerde bereik);

- e) De gemeente weet hoeveel doelgroepeuters – volgens de **eigen doelgroepdefinitie** – gebruik maken van een vve-kindplaats;
- f) 90 % van de doelgroepkinderen – volgens de eigen doelgroepdefinitie – nemen deel aan vve (bereik).

1a3 TOELEIDING (art. 167 WPO, lid 1a, 2)

Toelichting

Gemeenten dienen afspraken te maken met betrokken partners (bijvoorbeeld Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG), Consultatiebureau, organisaties van peuterspeelzalen en kinderdagverblijven) over wie wanneer verantwoordelijk is om ervoor te zorgen dat potentiële doelgroepkinderen toegeleid worden naar een vve-voorziening. De rol van het consultatiebureau dient beschreven te worden in het gemeentelijke rapport.

Er kunnen verschillende toeleidingsactiviteiten op initiatief van de gemeente uitgevoerd worden, zoals vanuit consultatiebureau, felicitatiedienst, wijk- en ouderactiviteiten, gerichte mailings en huisbezoeken (deze in het rapport benoemen).

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor een goede toegankelijkheid van de voor- en vroegscholen (praktisch, financieel en geografisch) voor alle potentiële doelgroepkinderen. Daartoe moeten zij ook inzicht hebben in het non-bereik: waar 'zitten' de doelgroepkinderen die niet naar een voorschool gaan en waardoor komt het dat zij niet naar een voorschool gaan? Het gaat hier niet om de aantallen, dat is al in beeld gebracht bij 1a2 (bereik).

Criteria

- a) De gemeente heeft afspraken gemaakt over wie er wanneer verantwoordelijk is voor de toeleiding van doelgroepkinderen naar voorschoolse educatie;
- b) De gemeente heeft zicht op het non-bereik;
- c) De uitvoering van de toeleidingsactiviteiten is helder en wordt geëvalueerd.

1a4 OUDERS (art. 15i WOT, lid 1b)

Toelichting

Het is van belang dat een gemeente actieve participatie van ouders van doelgroepeuters inzet als instrument om achterstanden van peuters te voorkomen of te verminderen.

Hiervoor is het belangrijk dat de gemeente concreet beleid ontwikkelt, waarin is aangegeven welke doelen de gemeente nastreeft op het gebied van ouderparticipatie, op welke wijze de gemeente deze doelen wil verwezenlijken (inclusief financiering/subsidiering), welke instellingen hierbij betrokken zijn en welke concrete resultaten de gemeente verwacht te behalen, om na te gaan of de doelen behaald zijn.

Voor het inzetten van effectief beleid is het noodzakelijk dat de gemeente een heldere analyse heeft van de ouderpopulatie, die zij wil bereiken met haar beleid.

Het gaat hier expliciet om gemeentelijk beleid. Ouderactiviteiten die door een gemeente worden geïnitieerd, dienen onderdeel uit te maken van het beleid en op die manier de doelen van dat beleid te realiseren.

Criteria

- a) Op gemeentelijk niveau is er concreet beleid vastgelegd om ouders als partner te betrekken bij het voorkomen van achterstanden bij peuters;
- b) Dit beleid is afgestemd op een analyse van de ouderpopulatie en bevat concrete doelen en te verwachten resultaten.
- c) Dit beleid is gericht op het stimuleren van ouders van doelgroepkinderen om thuis ontwikkelings-stimulerende activiteiten te doen;
- d) Dit beleid is tevens gericht op het betrekken van ouders van doelgroepeuters bij de vve- activiteiten op de vve-locatie. Daarnaast kunnen er in het beleid ook afspraken en doelen opgenomen zijn over de volgende aspecten:
  - het informeren van ouders over vve;
  - het benutten van de intakeprocedure van de voorscholen voor het vergaren van belangrijke informatie over de peuter;
  - het regelmatig informeren van de ouders over de ontwikkeling van de peuters door de voorscholen;
  - het rekening houden met de thuistaal van de ouders.

1a5 INTEGRAAL VVE-PROGRAMMA

(Besluit Basisvoorwaarden Kwaliteit Voorschoolse Educatie, art. 5; WOT art. 15i, lid 1c)

Toelichting

Gemeenten dienen er voor te zorgen dat voorscholen gebruik maken van een integraal programma dat voldoet aan artikel 5. Dat betekent dat het gaat om een programma waarmee de ontwikkeling van peuters op de vier ontwikkelingsgebieden (taal, rekenen, motoriek en sociaal-emotioneel) wordt gestimuleerd. De gemeente kan dit in de subsidievoorwaarden vastleggen of hierover afzonderlijke afspraken maken met de instellingen en deze vastleggen.

Sommige gemeenten maken afspraken over het werken met een integraal vve-programma dat door Sardes of het Nederlands Jeugdinstituut beoordeeld is. Deze programma's voldoen over het algemeen aan artikel 5. Zie hiervoor www.nji.nl.

Gemeenten kunnen ook de algemene afspraak maken dat er gewerkt moet worden met een programma dat voldoet aan artikel 5. Als voorscholen niet werken met een integraal vve-programma moeten ze wel kunnen aantonen dat het aanbod voldoet aan de eisen van het Besluit basisvoorwaarden kwaliteit voorschoolse educatie, art. 5. Dit kan betekenen dat verschillende programma's ingezet worden voor de afzonderlijke ontwikkelingsgebieden, of dat gewerkt wordt met thema's die door de locaties zelf volgens beredeneerde leerlijnen en met tussendoelen worden aangeboden.

Gemeenten dienen bovendien afspraken te maken over het gebruik van een observatiesysteem in de voorscholen voor het volgen van de brede ontwikkeling van peuters.

Sommige gemeenten maken afspraken met zowel de voor- als de vroegscholen over het gebruik van hetzelfde integrale vve-programma en observatiesysteem om de doorgaande lijn te bevorderen.

Gemeenten kunnen naast het werken met een integraal vve-programma ook afspraken maken over het gebruik van aanvullende vve-programma's of versterkende (taal)programma's op basis van een analyse van de peuterpopulatie.

Criteria

- a) De gemeente heeft afspraken vastgelegd (in subsidiekaders, beleidsdocumenten of anderszins) over het gebruik van een vve-programma dat voldoet aan artikel 5 van het Besluit basisvoorwaarden kwaliteit voorschoolse educatie;
- b) De gemeente heeft afspraken vastgelegd (in subsidiekaders of anderszins) over het gebruik van een observatiesysteem voor het volgen van de brede ontwikkeling van peuters;
- c) De gemeente heeft afspraken gemaakt met de voorscholen over het gebruik van aanvullende programma's, naast een integraal vve-programma;
- d) De gemeente heeft ook met de vroegscholen (schoolbesturen) afspraken gemaakt over het gebruik van een(zelfde) integraal vve-programma in de vroegschool;
- e) De gemeente heeft ook met de vroegscholen (schoolbesturen) afspraken gemaakt over het gebruik van een(zelfde) observatiesysteem voor het volgen van de brede ontwikkeling in de voor- en vroegscholen.

1a6 EXTERNE ZORG (art. 15i WOT, lid 1d)

Toelichting

Gemeenten zijn, in het kader van integraal jeugdbeleid, verantwoordelijk voor een sluitend netwerk van zorgverleners, zodat kinderen op effectieve en efficiënte wijze de zorg en ondersteuning krijgen die ze nodig hebben om zich optimaal te kunnen ontwikkelen. Veel gemeenten stellen hiervoor netwerken, platforms, zorgadviesteams (ZAT's), e.d. in. Vaak onder aanvoering van het Centrum voor Jeugd en Gezin. Voor vve is het van belang dat de gemeente een dergelijke zorgstructuur ook in het leven heeft geroepen voor peuters, zodat voorscholen en ouders van peuters hier gebruik van kunnen maken als dit nodig is.

Bij een dergelijke externe zorgstructuur is het belangrijk dat duidelijk is wie waar verantwoordelijk voor is en dat de regiefunctie ergens belegd is (bijvoorbeeld een casemanager). Dit om te voorkomen dat een kind of een gezin door meerdere instellingen geholpen wordt zonder dat de instellingen dit van elkaar weten. Ook is het van belang dat er heldere procedures zijn vastgelegd voor het aanmelden van een zorgkind, dat de zorg tijdig geleverd kan worden (geen wachtlijsten) en dat er vanuit de zorginstelling een terugkoppeling is naar de voorschool, zodat deze met haar activiteiten aan kan sluiten bij de zorg die extern geboden wordt.

Criteria

- a) De gemeente beschikt over een heldere zorgstructuur voor peuters. Voorscholen zijn hiervan op de hoogte gesteld;
- b) De gemeente heeft procedures voor aanmelding van (doelgroep)peuters bij de externe zorginstanties vastgelegd en gecommuniceerd met de vve-instellingen;
- c) Er is voorzien in een duidelijke regiefunctie om overlap in de zorg te voorkomen (bijvoorbeeld een casemanager)
- d) De gemeente heeft concreet beleid vastgelegd om wachtlijsten te voorkomen;
- e) De gemeente evalueert aantoonbaar de externe zorgstructuur, ook qua effectiviteit;
- f) De gemeente heeft afspraken met de zorgverleners over terugkoppeling naar de voorscholen om de zorg op elkaar af te stemmen.

1a7 INTERNE KWALITEITSZORG VOOR- EN VROEGSCHOLEN (art. 15i WOT, lid 1e)

Effecten van vve zijn mede afhankelijk van de kwaliteit van de vve die geleverd wordt door de voorscholen. Het gaat dan om de pedagogische en educatieve vaardigheden van de pedagogisch medewerkers, de wijze waarop het vve-programma wordt gebruikt, de zorg en begeleiding die aan peuters geboden wordt, de inrichting van de ruimtes, enz.

Van vve-instellingen wordt verwacht dat ze deze kwaliteit regelmatig evalueren, verbeteren en borgen. Gemeenten dienen met vve-instellingen afspraken te maken over de wijze waarop ze dit doen en hoe ze zich over deze kwaliteit verantwoorden aan de gemeente. Sommige gemeenten geven bijvoorbeeld in hun subsidievoorwaarden aan, dat de vve-instellingen een jaarverslag leveren, waarin ze zich verantwoorden over de geleverde kwaliteit.

Sommige gemeenten geven zelfs aan dat de voor- en vroegscholen ook op inhoudelijke aspecten, zoals leidstervaardigheden, aan bepaalde normen moeten voldoen.

Criteria

- a) De gemeente heeft afspraken met de vve-instellingen over de wijze waarop ze hun eigen kwaliteit evalueren, verbeteren en borgen;
- b) De gemeente heeft afspraken met de vve-instellingen over de wijze waarop ze zich aan de gemeente verantwoorden over de kwaliteit van vve;
- c) De gemeente heeft kwaliteitsnormen geformuleerd waaraan de vve-instellingen moeten voldoen.

1a8 DOORGAANDE LIJN (art. 167 WPO, lid 1a, 3 en WOT art. 15i, lid 1f)

Een soepele doorgaande lijn van voor- naar vroegschool is belangrijk voor succesvol vve. Vve die gedurende een langere periode wordt gegeven (vanaf de leeftijd van 2 jaar tot 6 jaar) heeft een positief effect op de ontwikkeling van kinderen. Door de knip in vve-middelen in 2006 (vve-geld voor voorscholen gaat naar de gemeente, vve-geld voor vroegscholen komt terecht in de lumpsum van het primair onderwijs) is deze doorgaande lijn echter minder vanzelfsprekend geworden.

Het is daarom van belang dat gemeenten gericht beleid ontwikkelen om de doorgaande lijn zo optimaal mogelijk te realiseren. In gemeenten waarin weinig doelgroepkinderen over veel locaties verspreid zitten is dit moeilijker te realiseren dan in grote gemeenten met veel doelgroepkinderen.

Gemeenten dienen minimaal afspraken gemaakt te hebben met vve-instellingen en schoolbesturen over de overdracht van kindgegevens van voor- naar vroegschool, waarbij gegevens over de ontwikkeling van het kind een onderdeel zijn van deze gegevens. Daarnaast is het wenselijk dat er een warme overdracht voor zorgkinderen plaatsvindt is voor de continuïteit van de zorg. Een warme overdracht houdt in dat er een (telefonisch of mondeling) gesprek is over de bijzonderheden in de ontwikkeling van een kind op de vier ontwikkelingsgebieden.

Daarnaast kan een gemeente nadere afspraken maken met de verschillende partners over bijvoorbeeld het gebruik van een zelfde vve-programma en observatiesysteem.

Gemeenten kunnen de doorgaande lijn nog verder versterken door afspraken te maken over

- doorstroom van doelgroepkinderen van een voor- naar een vroegschool. Als doelgroepkinderen deelnemen aan vve op een voorschool is het belangrijk dat ze zoveel mogelijk doorstromen naar een school met een vve-aanbod.
- afstemming van het pedagogisch klimaat en het educatief handelen tussen de voor- en vroegschool
- afstemming van de wijze waarop de ouderparticipatie gestimuleerd wordt op de voor- en vroegschool
- afstemming van de wijze waarop de zorg en begeleiding is ingericht op de voor- en vroegschool

Criteria

- a) De gemeente heeft met de vve-instellingen en schoolbesturen afspraken gemaakt over het overdragen van kindgegevens (waaronder gegevens over de ontwikkeling) van voor- naar vroegschool;
- b) De gemeente heeft met de vve-instellingen en schoolbesturen afspraken gemaakt over een warme overdracht van zorgkinderen (mondelijke overdracht om de ontwikkeling van het kind en de (reeds verleende) zorg en begeleiding te bespreken);
- c) De gemeente heeft met de voor- en vroegscholen afspraken gemaakt over coördinatie van vve tussen voor- en vroegschool;
- d) De gemeente heeft afspraken gemaakt over het gebruik van eenzelfde (of aansluitend) vve- programma in voor- en vroegschool;
- e) De gemeente heeft afspraken gemaakt over de doorstroom van peuters van een voorschool naar een vroegschool;
- f) De gemeente heeft nadere afspraken gemaakt over de afstemming tussen voor- en vroegschool op minimaal drie van de volgende overige onderdelen: 1) aanbod, 2) pedagogisch en educatief handelen, 3) ouderparticipatie en/of 4) de inrichting van de zorg en begeleiding.

1a9 RESULTATEN

(art. 167 WPO, lid 1b)

Toelichting

Volgens de wet op het Primair Onderwijs (artikel 167, lid 1b) moet de gemeente met de vve-instellingen en schoolbesturen afspraken maken over wat de resultaten van vroegscholen moeten zijn. De gemeente heeft hierin **doorzettingsmacht**. Dat wil zeggen dat als schoolbesturen hier niet aan meewerken dat de gemeente dan eenzijdig resultaten kan vaststellen.

Welke resultaten behaald moeten worden kan per gemeente verschillen. Belangrijk is wel dat de resultaten meetbaar zijn en daadwerkelijk gemeten worden. Dit betekent dat scholen/schoolbesturen concrete gegevens moeten aanleveren (bijvoorbeeld gegevens uit het observatiesysteem of Cito-toetsgegevens) zodat de gemeente (en de inspectie) kan (kunnen) nagaan in hoeverre de gewenste resultaten bereikt worden.

De resultaatafspraken moeten ook voldoende ambitieus zijn. Dat wil zeggen dat ze erop gericht zijn achterstanden bij kinderen in te lopen, zodat ze zonder of hooguit met een beperkte achterstand aan groep 3 kunnen beginnen.

Resultaten kunnen bijvoorbeeld geformuleerd worden in termen van toetsresultaten, resultaten uit de observatiesystemen of leerwinst.

Ook kunnen resultaten bepaald worden voor de voorschoolse educatie. De gemeente heeft dan met de voorschoolse instellingen afgesproken wat de resultaten moeten zijn aan het eind van de voorschoolse periode.

Criteria

- a) Er is op gemeentelijk niveau bepaald wat de gewenste inhoudelijke resultaten zijn van vroegschoolse educatie;
- b) Deze resultaten zijn concreet en meetbaar;
- c) Er zijn afspraken met de schoolbesturen (en de scholen) over het aanleveren van gegevens aan de gemeente;
- d) Er zijn ook resultaten voor voorschoolse educatie bepaald.

1b Vve-coördinatie op gemeentelijk niveau (art. 167 WPO)

Toelichting

De gemeenten zijn regievoerder voor vve in hun gemeente. Dit betekent allereerst het formuleren van helder vve-beleid vanuit de gemeente met duidelijke ambities en concrete doelen. Daarnaast vraagt het om voldoende sturing en coördinatie vanuit de gemeente om vve tot stand te brengen en te borgen in de gemeente.

Dit kan tot uiting komen door een actieve rol van de verantwoordelijk wethouder en beleidsverantwoordelijken, die vve expliciet op de Lokaal Educatieve Agenda (LEA) zetten. Hierdoor wordt vve een gezamenlijk gedragen beleid, waar schoolbesturen, instellingen voor peuterspeelzaalwerk en kinderopvang, centra voor jeugd en gezin en anderen bij betrokken zijn.

Daarnaast gaat het hier ook om de coördinatie van de uitvoering. Sommige gemeenten stellen specifiek een (interne of externe) vve-coördinator aan, die zorgdraagt voor de uitrol van vve, de scholing, de doorgaande lijn, de evaluatie enz.

Criteria

- a) De gemeente is aantoonbaar regievoerder, coördineert de uitwerking van het vve-beleid en betreft hierbij de LEA-partners (de houders van psz en kdV en de schoolbesturen);
- b) De gemeente coördineert de uitvoering van vve of heeft dit uitbesteed aan een (externe of interne) coördinator;
- c) Bij de coördinatie betreft de gemeente ook aantoonbaar de afstemming met de consultatiebureaus, de Centra voor Jeugd en gezin, e.d.

1c Systematische evaluatie en verbetering van vve op gemeentelijk niveau

Toelichting

De gemeente dient het eigen vve-beleid, de afspraken, de uitvoering en de resultaten regelmatig (jaarlijks) te evalueren.

Deze jaarlijkse evaluatie wordt vastgelegd en kan leiden tot conclusies voor verbeteringen of aanpassingen van het beleid.

Sommige gemeenten zetten een monitor in om het vve-beleid, het bereik en de resultaten jaarlijks in kaart te brengen. Dit kan een monitor zijn van de eigen onderzoeksafdeling. Sommige gemeenten kiezen echter voor het inzetten van een onafhankelijk extern bureau.

Criteria

- a) Het vve-beleid en/of de afspraken met partners over de uitvoering van vve worden jaarlijks geëvalueerd;
- b) Over de bevindingen uit de evaluatie wordt gerapporteerd;
- c) Verbeterpunten worden benoemd en opgenomen in plannen voor komende jaren;

VVE-CONDITIES

2a De gemeente heeft geregeld dat de GGD de basiskwaliteit van de voorscholen beoordeelt (art. 1.63 en 2.21 WKkp)

Toelichting

Deze indicator heeft betrekking op het voldoen aan de basiskwaliteit volgens de Wet op de Kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzalen (art. 1.50 en 2.6) en de basiskwaliteit voorschoolse educatie (art. 1.50b en 2.8 Wkcp + Besluit basisvoorwaarden kwaliteit voorschoolse educatie.)

De GGD toetst zowel de algemene basiskwaliteit (zoals veiligheid en gezondheid) als de basiskwaliteit van de voorschoolse educatie: hoeveel tijd per week, groepsgrootte en dubbele bezetting, opleidings- en scholingseisen van de vve-beroepskrachten, en gebruik voorschools educatie-programma.

Vanaf 2013 moet de GGD jaarlijks van elke voorschool (psz/kdv) de basiskwaliteit en de kwaliteit voorschoolse educatie (het 8e domein) toetsen. Dit legt de GGD jaarlijks vast in een rapport.

Sinds 2008 voert de Inspectie van het Onderwijs het tweedelijnsstoezicht op de kwaliteit van de kinderopvang uit. Doel daarvan is om de prestaties van het eerstelijnsstoezicht door gemeenten verder te bevorderen en daarmee de kwaliteit in de kinderopvang op hoog niveau te brengen en/of te houden.

Via het Landelijk Register Kinderopvang en Peuterspeelzalen (www.lrkp.nl) is per vve-locatie na te gaan of er een recent GGD rapport is, waarin ook het 8^e domein (vve) is opgenomen.

Criteria

- a. De gemeente heeft geregeld dat alle vve-locaties jaarlijks door de GGD beoordeeld worden. Het betreft hier zowel de basiskwaliteit als de kwaliteit van de voorschoolse educatie.

2b Er is een gemeentelijk vve-subsidiekader

Toelichting

Gemeenten maken over het algemeen gebruik van een subsidiekader of beschikking om te garanderen dat de verstrekte subsidies op juiste wijze gebruikt worden. In het kader van vve is het bijvoorbeeld van belang dat de voorscholen voldoen aan de basisvoorwaarden, zoals aangegeven in het Besluit Basisvoorwaarden Kwaliteit Voorschoolse Educatie. Deze basisvoorwaarden worden ook jaarlijks door de GGD getoetst. In een subsidiebeschikking kan een gemeente er daarom voor kiezen om aan te geven dat ze aan deze voorwaarden moeten voldoen en dat de GGD dit zal toetsen. Daarnaast gebruiken gemeenten een subsidiekader voor aanvullende voorwaarden, zoals ouderbetrokkenheid, doorgaande lijn of warme overdracht. Hiermee kan de gemeente sturen op het vergroten van de kwaliteit van vve. Door deze subsidievoorwaarden op te nemen in het subsidiekader heeft de gemeente greep op de besteding van de subsidiegelden.

Criteria

- a) De gemeente heeft een subsidiekader of subsidiebeschikking waarin voorwaarden zijn opgenomen conform de wet op de Kinderopvang en het Besluit basisvoorwaarden kwaliteit voorschoolse educatie (of verwijst hiernaar);
- b) De gemeente heeft aanvullende voorwaarden opgenomen in het subsidiekader/de subsidiebeschikking naast de wettelijke bepalingen om de kwaliteit van vve in de gemeente te vergroten.

Bijlage 2c. Wetsartikelen die betrekking hebben op indicatoren van het vve-kader Gemeente

WPO, artikel 166:

Burgemeester en wethouders dragen er zorg voor dat er in een gemeente voldoende voorzieningen in aantal en spreiding zijn waar kinderen met een risico op een achterstand in de Nederlandse taal, als bedoeld in artikel 167, eerste lid, deel kunnen nemen aan voorschoolse educatie die voldoet aan de bij of krachtens de artikelen 1.50b en 2.8 van de Wet kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzalen vastgestelde bepalingen

Heeft betrekking op:

1a2 BEREIK

WPO, artikel 167:

1. Burgemeester en wethouders voeren ten minste jaarlijks overleg en dragen zorg voor het maken van afspraken over:

a. met het oog op een zo groot mogelijke deelname van het aantal kinderen aan voorschoolse educatie:

1°. het vaststellen welke kinderen met een risico op een achterstand in de Nederlandse taal in aanmerking

2°. de wijze waarop die kinderen worden toegeleid naar voorschoolse en vroegschoolse educatie en

3°. de organisatie van een doorlopende leerlijn van voorschoolse naar vroegschoolse educatie, en

b. resultaten van vroegschoolse educatie.

2. Burgemeester en wethouders voeren overleg en maken de afspraken, bedoeld in het eerste lid, met de volgende partijen:

- a. voor het eerste lid, onderdeel a: met de bevoegde gezagsorganen van scholen en de houders van kindercentra of peuterspeelzalen als bedoeld in de Wet kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzalen in de gemeente,
- b. voor het eerste lid, onderdeel b: met de bevoegde gezagsorganen van scholen.

Alle partijen werken mee aan de totstandkoming van de afspraken.

3. Een houder van een kindercentrum of peuterspeelzaal verwerkt persoonsgegevens met als doel de bevordering van een goede doorstroom naar het basisonderwijs. De gegevens die een houder van een kindercentrum of peuterspeelzaal verplicht overdraagt aan het bevoegd gezag van een basisschool over leerlingen die op de basisschool zijn ingeschreven, zijn het programma van voorschoolse educatie dat een leerling heeft gevolgd en de duur van het programma dat is gevolgd. Houders van kindercentra of peuterspeelzalen maken afspraken met de basisscholen binnen een gemeente over de wijze van gegevenslevering. De bewaartermijn voor de overgedragen gegevens is twee jaar nadat het kind het kindercentrum of peuterspeelzaal heeft verlaten.

Heeft betrekking op:

1a1 DEFINITIE DOELGROEPKIND (artikel 167, lid 1a, 1)

1a3 TOELEIDING (artikel 167, lid 1a, 2)

1a8 DOORGAANDE LIJN (artikel 167, lid 1a, 3 en lid 3)

1a9 RESULTATEN (artikel 167, lid 1b)

1b VVE-COÖRDINATIE OP GEMEENTELIJK NIVEAU (artikel 167, lid 1 en lid 2)

Wet op het Onderwijstoezicht, Artikel 15i. Uitoefening van het toezicht

1. De inspectie verricht het onderzoek, bedoeld in artikel 15h, eerste lid (kwaliteit voorscholen), aan de hand van de kwaliteitsvoorwaarden van de voorschoolse educatie in peuterspeelzalen en kindercentra, bedoeld in de bij of krachtens de Wet kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzalen vastgestelde bepalingen, te weten:

- a. de basisvoorwaarden voor voorschoolse educatie,
- b. het informeren van ouders en ouderbetrokkenheid,
- c. de kwaliteit van de educatie,
- d. ontwikkeling, zorg en begeleiding van de kinderen,
- e. kwaliteitszorg,
- f. de doorgaande lijn tussen voor- en vroegschoolse educatie.

2. De inspectie rapporteert over de bevindingen van het toezicht aan de houder van een peuterspeelzaal of een kindercentrum en aan het college van burgemeester en wethouders.

Heeft betrekking op:

1a4 OUDERS

1a5 INTEGRAAL VVE-PROGRAMMA

1a6 EXTERNE ZORG

1a7 INTERNE KWALITEITSZORG VOOR- EN VROEGSCHOLEN

1A8 DOORGAANDE LIJN

Besluit Basisvoorwaarden Kwaliteit Voorschoolse Educatie, art. 5;

Voor de voorschoolse educatie wordt een programma gebruikt waarin op gestructureerde en samenhangende wijze de ontwikkeling wordt gestimuleerd op het gebied van taal, rekenen, motoriek en de sociaal-emotionele ontwikkeling.

Heeft betrekking op:

1a5 INTEGRAAL VVE-PROGRAMMA